

Titel: Den fordum bekiendte Holbergs muntre og Artige Skrivelse til en af sine Fynske Venner, angaaende den nærværende nye Tids-Punkt udi Dannemarkes Historie.

Citation: "Den fordum bekiendte Holbergs muntre og Artige Skrivelse til en af sine Fynske Venner, angaaende den nærværende nye Tids-Punkt udi Dannemarkes Historie.", i *Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 12*, Morten Hallager, 1772, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_012-shoot-workid2_012_009.pdf (tilgået 08. februar 2023)

Anvendt udgave: Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 12

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

Den fordum bekiendte Holbergs muntre og Årlige Skrivelse

til
en af sine
Fynske Venner,
angaaende
den nærværende nye Tids-Punkt
udi
Dannemarkes Historie.

Med Devise:

Broder Struensee og Brandt Lænker for en Krone fandt. Kiøbenhavn 1772. trykt hos Morten Hallager, boende i store Fiolstrædet.

2
3

Vel var min Leve-Tid meget rig paa Sældsomheder, men de fleeste vare latterlige, skjønt til en Hemmelig Skade for det Heele.

Da jeg skrev Komedi'en om den Tvere og, forkierte o! du Nar, var der vel mange Narre, fom laante min Pen og Blok, men alt Ondt var latterligt i de Tider, og det Onde, man gjorde. imod sig og Staten, var meere et Foster af Dumhed, end noget andet.

Men i disse bedrøvede onde Tider avles Ondskaben meere i de af Ondskab snilde Hierner og i de forsultede Maver, end noget andet Stæd.

Jeg leer meget Hiertelig iblant mine Omgangs Skyger her i Markene, naar jeg betrag-

4

ter de Indsekt-Skribentere, der har gjort dem ureen paa det nette Helikon i disse Dage.

Jeg kand meget let mærke, ar disse arme Skribentere, der har vel en Kanine-Hunger, indbilder sig selv, og fordi de har narret sig selv, ogsaa vil indbilde andre, at den i saa mange Arker Papiir fortøggede Struensee fra Øen Neapolis skal have sin Hierne at takke for sin nærværende slette Skiebne; men som disse Peblinge har feylet i alting; har de ogsaa feylet i detre.

Men troe mig! jeg kiender Danmark alt for vel til, at jeg skulde irre i min Mening, om jeg siger, at denne vigtige Struensee har sin Mave at takke for sin nærværende Ulykke.

Det gik i min Tid, ligesom det gaer endnu i det kiære Dannemark.

Man kunde lutre der kiere danske Brød indtil de meest forsultne Egne, hvad Under da, at denne saa ilde

udraabte neapolitanske Tydsker iilede til Dannemark, at faae Smag paa de danske Endeskriver.

Den Tid, jeg var Lærere i Danemark, kom der nu og da nogle lange slunkne og forsultede Karle ind i Riget.

5

Jeg tænkte tit ved mig selv: Skal nu det arme Danske Brød holde for for disse Snylte-Gieste, der som priveligerede Dagdrivere har gnavet deris Medborgeres Been, og kiender intet bedre Meel, end det nordiske til at meelee deres Kage med; hvad mon der da vil blive tilbage for Rigets Vornede.

Skal Slegfred-Børnene have Broder-Parten, hvad skal da de Ægte Børn have? Ventelig prægtige Patenter, Ziirlige Titler, kostbare Betieninger men ingen Skillinger.

Jeg gjorde mig ofte disse Betænkninger: Skal den latterlige men dog i Grunden skadelige Dag nogen tid ramme ind i Dannemark, at man skal traktere voxne og til deels taalelig fornuftige Folk som smaa umyndige Børn!

Ja; denne Dag ramte ind endog i min Levetid.

Som man giver Børn nogle Dukke-Klude at leege med og pynte deres Dukker

6

med, saaledes gjorde man med Folk i Dannemark.

De fik hver sin Titel, at løbe af med; (tænk, hvilken syndig Stumpe! for disse enfoldige voxne Børn) spraglet Dukketøn, som de gav deres Tienere paa, for offentlig at bevidne at de vare Børn, og at de intet ønskede heller, end at behandles som Børn, og trykt Pant paa ingen at skulde berøve dem den dyrebare Skat at nævnes som Assessorer, Kansekiraader (forstaae mig ret uden for Kanseli-Dørrerne) og Justisraader, at hilses ynder samme Titel, ja oven i Kiøbet at sulte under samme Titel.

Imens man leegede saaleedes med de Danske, maalte de fremmede Udhungrede Penge ind med Skiepper, hvoraf de ikkuns fortærte nogle faa Renter i Dannemark, thi naar Blokken var fuld, blev den først aabnet i fremmede Lande og mødte da en dansk Betler en saadan bemidlet T * udenlands, fik hand ingen anden Almisse end en spodsk Latter ved Erindringen om de Danskes Godtroenhed og exemplariske Artighed.

Endeel Aar efter min Afskeed fra Verden blev denne Komodie bragt til uendelige Akter, indtil de danske Skuespillere endelig saae sig nødt

7

til at forlade Theatret saa nøgne som Kirke-Rotter, og maatte begynde paa en fornuftig Tragedie, der sved i deres Pung og Hierte, men for sildig skeedte dette; der fandtes faa eller ingen Tilskuere til disse Sørge-Spil; thi den danske Nation har aldrig været Elskere af sorigfulde Optrin, og hvor almindeligt er det ikke, at lukke baade Hiertets og Husets Dørre for en forarmet Mands tragi-komike Gestikulationer og hans rørende Maade at gebærde sig paa, naar han intet andet har at prale med end tunge Titler og tomme Lommer?

See! den almindelige Fordærvelse i dette Stykke tog endnu daglig til; thi der vare endnu mange Børn tilbage iblant Nationen, der manglede Dukke-Tøy, Titler og Forfængcligheder.

(Jeg har alletider anseet ethvert Menneskes Hoved-Genegenhed som en Dukke, han udpynter efter hans egne Indfald og Egensindighed.)

De sultne danske Børn da, som tryglede om Ærens Sæbe, for at blæse Bobler med Mængden af de Fornemme, fik da ogsaa deres Andeel af Forfængelighedens Dukke-Tøy.

O! hvor de vare glade, hvor de loe, hvor de snakket, hvor de bukket og skrabet! Det var ret ynkelig at ansee.

8

Til sidst strømmede de forsultne og udhungrede Nationer ind i Riget fra alle Kanter og Sider, til Lands og Vands, for at tage sig noget alvorligt for, imens de andre legede.

De vare meget sultne alle disse fremmede Veltalende.

O! hvor de blive budne til Giest! (de saae saa smukke, saa artige ud) O! hvor de sad! (fremmet Mad smager best) O! hvor de skrabet Penge sammen! (thi hvad skal Penge i Daarens Haand!)

Man var nu færdig at begynde at bygge et Babel i Dannemark; thi man manglede nu ikke paa Arbeidere af alle Nationer, og man hørte allevegne en Miskmask af alle Sprog som de ægte Danske rødmedes ved, naar

de selv saae sig nødt til, at snakke dette Pemaal, for ikke at forjages af de rare Selskaber.

Men det vilde blive for vidtløftig at tale videre om dette.

Jeg mener af det allerede anførte, noksom, at bevise, at man vist nok gjør den nea-

9

politanske Struensee Uret, om man siger, at hans Hoved har været Aarsag i hans Fald.

Ney, siden han er en Fremmed, og har været dreven til Dannemark af den samme Sult som hele Resten, har hans Mave større Aarfag i hans Ulykke end noget andet.

Dette nægter ingen, der kiender Dannemark saa grundig som jeg.

Jeg har her i Markene ret giort mig Umage for at udsøge, hvad der kunde være Aarsagen til den Høragtelse, man daglig viis ser og har viist imod Fremmede i Dannemark, der dog tilsidst alletider har røbet Ræven og paa Slutningen viist, at de har været Rigets sorne Fiender.

Er det for Sprogets Skyld? spurgte jeg mig ofte; ney det kan det ikke være; thi vi har de samme Sandheder i det danske Sprog, som de Franske og Tydske har i deres.

Er det for de abekatformige Dragters Skyld? tænkte jeg; ney, det kan det ikke være; thi de Danske behøver ikke at see de Tydske og Franske, for at lære af dem at klæde sig ud som Dukker eller Narre; thi

10

imens jeg opholdt mig iblant de Danske, trængte de ey til latterlige Folk; thi mange af dem fødtes Narre, og var saa gunstige imod dem, der laae syg af Mode-Sygen, at blive Narre fra Vuggen til Graven.

Er det da for at hielpe de Danske at tømme Kiøkkener og Kieldere? tænkte jeg; ney, det kan ikke være mueligt; thi Dannemark er et forarmet og udfeiet Rige, hvilket er skeet ved de Fremmede og for deres Skyld.

Hvorfor agter man da de Fremmede saa høyt? Saavidt jeg har kundet udgrunde, er det fordi den danske Nation, der er af en eyegod Beskaffenhed, venter at sinde det samme hos fremmede Folk; men hvor undrer jeg mig paa, at man ikke engang kan blive klog, siden man hver Gang er bleven fixeret.

Man har jo noksom erfaret, at endskiønt alle de fremmede Sørøvere for en kort Tid har hidset dansk Flag, har de dog alle, før man saae sig til, skiødt den danske timelige Velfærd i

Sænk.

Hvor vilde jeg ønske, at nu, da der er bleven en nye Tids-Punkt i Dannemark, man dog

11

vilde lukke Øynene op engang, og blive mere klarsyet til det almindelige Beste, siden man igiennem alle de danske Kongers Tid har noksom erfaret de fremmede Nationers store Ondskab og Forræderie, men i sær denne sidstes dumdristige Ondskab imod den altid bedragne danske Nation.

Betænk alle I retsindige Nationer, der har Hierte til at tænke vel om Jer selv, og andre!

En nedrig Karl, der var drukken af sin Ondskab, tumler ind i det fredelige Dannemark, da han en Tidlang Udenlands har drømt at fiske Guld og grønne Skove i de Danskes Giemmer, vover at kravle op af Formastelsens glatte Trappe, springer Anstændigheders Fodstie over, og staaer endelig paa Spidsen af den elendige Menneske-Lyksalighed.

Fra dette farlige høye Sted fordrifter han sig til at legge den dødelige Piil paa Buen, og meder til Dannemarks Lykke.

12

Brave og fornuftige danske Skribentere! skulde I ikke til et evigt Minde begynde at regne en nye Period fra denne forræderigske Bandes Fald, for dermed, til en inderlig Glæde for Eftertiden, at forevige den danske Historie.

De Hensigter, som disse hemmelige Mordere har haft med den oprigtige og redelige danske Nation, ere uhørlige. Forhindrer ikke Insekt-Skribenterne at klattre op af Parnaset, saawom de i deres Dumhed og Grovhed kand sige det om denne rykkesløse adelige Bande, som I maaskee vilde og burde undsee eder ved at nævne, og alting maae frem og bekiendtgjøres om Forræderne, det løse med det faste; at deres Bludsel

kand blive seet og de straffes efter Lovene. Skierer eders Penne med saadant et Snit, at Sandhederne kand vrimle for Lyset.

Gjører alt eders muelige for at eders Skrifter kommer til Thronen, og at Monarken læser dem.

Arbeyder paa i eders Sammenfættelse at læge de dybe Saar, som de fremmede Ræve har bidt i den almindelige danske Velfærd.

13

12 Siger frit frem de sikre Midler, I veed til at afhielpe den danske Trang og ophielpe offentlige Svækkelser.

Mager det saa ved eders Penne, at de nyttige Indretninger, som Forræderne har kuldcastet, igien bliver istandsatte og bedre (om mueligt) oprettede.

Sætter al Egennytte til Side, og arbejder med eders Penne for den gode Sag, for det forfaldne almindelige Beste.

Viiser, ved offentlige Skrifter, de danskes Fiender, at I herefter vil være og blive klarøede og upartiske Arguser, der ikke skal lade en slippe fri af de udenlandske Skelmere, der tør nærme sig til Dannemark, for der at opholde

sig.

Røber deres Skiændsel, og holder ikke op med eders lykkelige Penne, førend I seer dem i Galgen eller paa Baalet; thi heller afværge det første end sidste Onde.

14

Skierper eders Penne meest imod de offentlige fremmede Tyve, der under Paaskud at indkiøbe Dannemark noget smukt Duketøi fra fremmede Stæder, fører og lokker store Penge-Summer ud af Riget og Landene. Sværter disse som Kuldsviere, indtil I faer dem dræbte, eller jaget ud af Riget (helst af Verden).

Undersøger, om der ingen Midler skulde være til at forskaffe den Fattige Haandværks Mand en stadig Nærings Vey.

Forestiller Monarken, på den meest rørende Maade, hvor jammer-tungt det er for en smuk, brav og ærlig Haandværks Mand, der har Kone og Børn, og gjerne ønsker at give disse sidste en anstændig og Fæderne-Landet nyttig Opdragelse, naar de intet har at sortiene, men er færdig at døe inden Dørre af Hunger og anden

rneere Trang

Glemmer en, at forestille i offentlige Skrifter for Kongen, og Printsens, at der er saa mange brave danske Studentere, der ligge ubrugbar af Mangel paa Brød.

Mager det saa ved eders velskaarne Penne, at de fattige Karle, der har mindst Rekommen-

15

dationer men meest Færdighed bliver hiulpne først og fornemmelig.

Skaffer en nye Indstiftelse for de fattige Studentere, der ere arbeydsomme, sindige, ærbare dg anstændige Mennesker, at de i mindste kand have Aarlig 50 rd. indtil Kongen giver Brød, og raader de dumme Forældre, der vil Have deres uskikkede Børn til Bogen, fra at be- , gaee dette offentlige Tyverie imod Staten og andre brave Karle.

Lader eders Penne løbe saaledes paa Papiret, at noget nyttigt kommer herud for det heele.

Skulde den slemme Skielm Struense være vreed fordi jeg kalder ham en nedrig Karl, siden han har en studeret Mand til hans Fader, da viide han, at hans Fader maaskee kand være brav nok, men derfor kand Sønnen gjerne være en Skielm som hand ogsaa er.

16